

องค์ประกอบความต้องการการพัฒนาผ้าทอ ของกลุ่มสตรีผ้าทอ
ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

THE COMPONENTS OF REQUIREMENT IN DEVELOPING THE WOVEN TEXTILE OF
THE WOMEN WEAVING GROUP IN BAN SAI SUBDISTRICT, BANMI DISTRICT,
LOPBURI PROVINCE

นุชจรา บุญถนอม
Nuchjara Boonthanom

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Faculty of Management Science, Thepsatri Rajabhat University
E-mail nuchjara.s@lawasri.tru.ac.th

Received December 03,2024
Revised April 25,2025
Accepted April 25,2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบของความ ต้องการการพัฒนาผ้าทอ และ 2) เพื่อศึกษาลำดับชั้นความมีอิทธิพลของความ ต้องการการพัฒนาผ้าทอตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มอาชีพทอผ้า ผู้ผลิตผ้าทอ ผู้ประกอบการ ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำนวนทั้งสิ้น 230 คน ใช้วิธีการจัดกลุ่มโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการพัฒนาของผ้าทอ พบว่า มีองค์ประกอบความต้องการพัฒนาที่จัดได้จำนวน 5 องค์ประกอบ โดยค่าไอเคน (Initial Eigenvalues) มีค่ามากกว่า 1.00 ตัวแปรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 0.663-0.864 และลำดับชั้นของความ ต้องการการพัฒนาผ้าทอ 5 ลำดับ คือ 1) องค์ประกอบด้านการพัฒนาทักษะและความชำนาญการผลิตให้ผ้าทอมีคุณภาพ 2) องค์ประกอบด้านการพัฒนาการรวมกลุ่มเพื่อการถ่ายทอดความรู้และการจัดจำหน่าย 3) องค์ประกอบด้านการพัฒนาด้านอุปกรณ์ผ้าทอและการกำหนดราคา 4) องค์ประกอบด้านการพัฒนาการสนับสนุนงบประมาณ และการพัฒนาด้านการเงิน และ 5) องค์ประกอบด้านการพัฒนาตลาดและพัฒนาบุคลากรด้านแรงงาน ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 5 มีความแปรปรวนร่วม 15.558 หรือคิดเป็นร้อยละ 67.65 ของความแปรปรวนทั้งหมด ซึ่งหมายความว่าองค์ประกอบที่กำหนดขึ้นสามารถอธิบายความแตกต่าง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผ้าทอได้มากถึงร้อยละ 67.65 โดยผลการศึกษาไปเสนอแนวทางพัฒนาให้กับกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอได้พัฒนาอย่างถูกต้องและแม่นยำ

คำสำคัญ

องค์ประกอบ ความต้องการ ผ้าทอ

ABSTRACT

This research aims 1) to categorize the essential development components of woven fabric and 2) to examine the hierarchical structure of development needs for woven fabric in Ban Sai Subdistrict, Ban Mi District, Lopburi Province. The study collected data from 230 participants, including weaving professionals, woven fabric producers, and entrepreneurs in Ban Sai Subdistrict, Ban Mi District, Lopburi Province. The classification of components was conducted through factor analysis.

The findings reveal that the fundamental development needs of woven fabric can be classified into five key components. The Initial Eigenvalues of these components exceeded 1.00, with factor loadings ranging from 0.663 to 0.864. The five levels of development needs are as follows: 1) the development of skills and expertise to improve the quality of woven fabric, 2) the formation of groups for knowledge transfer and distribution, 3) the improvement of weaving equipment and pricing mechanisms, 4) financial support through budget allocation and development initiatives, and 5) market development and workforce enhancement. These five components account for a shared variance of 15.558, which represents 67.65% of the total variance. The study's findings provide guidelines for woven fabric producers to implement appropriate and continuous development strategies.

Keywords

Components, Requirement, Woven Textile

ความสำคัญของปัญหา

การถ่ายทอดจากบรรพบุรุษรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง เป็นเสมือนมรดกทางวัฒนธรรม ผ้าทอได้เกิดขึ้นในทุกภูมิภาคของประเทศไทยมาช้านาน กรรมวิธีในการทอผ้ามีขั้นตอนที่ประณีตละเอียดอ่อน กรรมวิธีในการทอผ้าเป็นการกระทำให้เกิดลวดลายบนผืนผ้าในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่ซับซ้อนและไม่ซับซ้อน ได้แก่ ประเภทย้อมสีเพื่อให้เกิดลวดลาย ประเภทเพิ่มเส้นพุ่งเพื่อให้เกิดลวดลาย และประเภทไหม 2 เส้นมาตีเกลียวเป็นเส้นเดียว ส่วนลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าทอมีลวดลายที่สวยงามเกิดจากภูมิปัญญาของผู้ทอและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ลวดลายผ้าทอไทยเป็นลวดลายที่เริ่มต้นจากสิ่งที่พบเห็นในธรรมชาติ และลวดลายเรขาคณิต แล้วนำมาผสมผสานกัน ลวดลายส่วนใหญ่มักเป็นลวดลายที่จดจำและได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ เมื่อประเทศไทยมีการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศตะวันตก และได้รับอิทธิพลตะวันตกเข้ามาในสังคมไทย การแต่งกายของคนในสังคมไทยก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ชาวบ้านนิยมหันมาใช้ผ้าทอจากเครื่องจักรแทนผ้าที่ทอด้วยมือ จึงทำให้งานหัตถกรรมผ้าทอของไทยซบเซาลงจนเกือบจะสูญหายไปจากชนบทในบางแห่ง แต่ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงให้การสนับสนุน ผ้าทอในชนบทจึงกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะในด้านการแต่งกาย ดังนั้นทุกภาคส่วน

จึงต้องช่วยกันอนุรักษ์ส่งเสริมและพัฒนาผ้าทอไทยให้เป็นที่ยอมรับของนานาชาติต่อไป (วิณะ จุฑะวิภาต, 2555)

การทอผ้าเป็นหัตถกรรมและศิลปะอย่างหนึ่งที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เนื่องจากการทอผ้าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของมนุษย์ เพราะถือเป็นการผลิตเครื่องนุ่งห่มซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ นอกจากนี้การทอผ้าถือเป็นศิลปะประเภทหนึ่ง เนื่องจากการทอผ้าในแต่ละกลุ่มชนล้วนมีรูปแบบลวดลายของผืนผ้าที่แตกต่างกัน ซึ่งรูปแบบลวดลายของผืนผ้าจะบ่งบอก เรื่องเล่าหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านระยะเวลาที่ยาวนาน รวมทั้งยังบอกถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรม ความเชื่อ ความเป็นมาของกลุ่มชนนั้น ๆ (จิรวรรณ จันทลา และคณะ, 2559) ผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมไทยที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุด 3 อันดับแรก เมื่อเปรียบเทียบในช่วงเวลาเดียวกันกับปีก่อน โดยอันดับที่ 1 คือ เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วนมีมูลค่าการส่งออก 19,205.02 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 3,044.37 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18.84 อันดับที่ 2 คือ เครื่องประดับที่ทำด้วยเงิน มีมูลค่าการส่งออก 18,499.38 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 3,714.08 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 25.12 และอันดับที่ 3 คือ เครื่องประดับที่ทำด้วยทองมีมูลค่าการส่งออก 18,127.10 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 6,736.85 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 59.15 มูลค่าการส่งออกในกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ เดือนเมษายน 2565 มีมูลค่าการส่งออก 5,522.27 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนมีนาคม 2565 มีมูลค่าการส่งออกลดลง 592.43 ล้านบาท กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุดเดือนเมษายน 2565 คือ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ทำจากผ้าฝ้าย มีมูลค่าการส่งออก 1,570.74 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนมีนาคม 2565 มีมูลค่าการส่งออกลดลง 197.21 ล้านบาท (กรมศุลกากร และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2565)

วิกฤตโควิด-19 ส่งผลให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มต้องเผชิญกับปัญหาด้านการผลิต ห่วงโซ่อุปทาน และพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนต้องเร่งปรับตัวเพื่อนำอุตสาหกรรมกลับมาฟื้นตัว โดยแนวทางสำคัญ ได้แก่ การสร้างห่วงโซ่อุปทานใหม่ที่เน้นความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพ (World Bank, 2021) หนึ่งในมาตรการสำคัญคือการพัฒนา คลัสเตอร์ สิ่งทอทางการแพทย์ (Medical Textile Cluster) ซึ่งเชื่อมโยงอุตสาหกรรมสิ่งทอเข้ากับภาคการแพทย์และสนับสนุนมาตรฐานคุณภาพผ่าน ห้องปฏิบัติการทดสอบเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของผลิตภัณฑ์สิ่งทอทางการแพทย์ (OECD, 2021) นอกจากนี้การปรับตัวของผู้ผลิตให้ทันต่อแนวโน้มตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นปัจจัยสำคัญ อุตสาหกรรมสิ่งทอจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการลดเวลาการผลิตและกระจายสินค้า เช่น แพลตฟอร์มดิจิทัลและอีคอมเมิร์ซ ที่ช่วยให้การขายสินค้ารวดเร็วและเข้าถึงลูกค้าได้โดยตรง (McKinsey & Company, 2020) ขณะเดียวกัน สิ่งทอเทคนิคและสิ่งทออัจฉริยะ (Technical & Smart Textiles) ได้รับความสนใจมากขึ้น เช่น ผ้าต้านเชื้อแบคทีเรีย ผ้าที่ป้องกันรังสียูวี และเสื้อผ้าที่มีคุณสมบัติพิเศษด้านสุขอนามัย (Choudhury, 2021) และวิกฤตโควิด-19 เป็นโอกาสสำคัญในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอให้มีความยั่งยืนมากขึ้น ทั้งในด้านการพัฒนาเทคโนโลยี ยกระดับมาตรฐานคุณภาพ และสร้างความยืดหยุ่นให้กับห่วงโซ่อุปทาน การผสมผสานนวัตกรรมเข้ากับการผลิตจะช่วยให้อุตสาหกรรมสิ่งทอสามารถแข่งขันและเติบโตได้ในระยะยาว (European Textile Association, 2022)

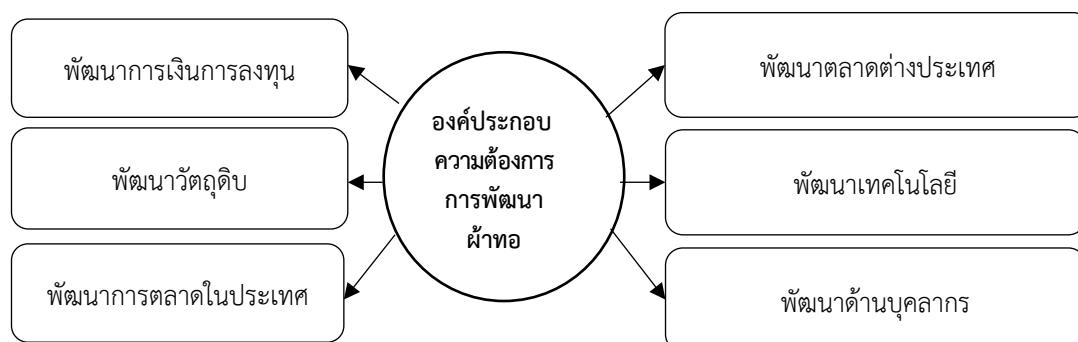
กลุ่มผ้าทอมืออยู่ในหลายพื้นที่ของประเทศไทย และผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มแรกเป็น กลุ่มสตรีผ้าทอ ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ที่มีการก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2527 โดยมีนางปราณี ต้นเทียน เป็นประธานกลุ่ม ได้ทำการรวบรวมสมาชิกได้ประมาณ 20 คน เพื่อทำผ้าทอไว้ใช้สวมใส่ โดยผ้าทอได้สืบสานมาจากบรรพบุรุษไทยพวนที่อพยพมาจากประเทศลาว นานมากกว่า 200 ปี ซึ่งสมัยก่อนการทอผ้าไม่ได้เป็นอาชีพหลัก แต่จะทอผ้าในช่วงว่างเว้น จากการทำนา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการทอผ้าเพื่อไว้สวมใส่ในวันประเพณีของชาวไทยพวน อาทิ ประเพณีบุญสามเดือน ประเพณีกำฟ้า ประเพณีบุญข้าวจี ประเพณีบุญเทศมหาชาติ เป็นต้น โดยจะมีการรวมกลุ่ม เพื่อทอผ้าบริเวณใต้ถุนวัดบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ต่อมาวัดบ้านทราย ได้ทำการสร้างโบสถ์ใหม่ ชาวบ้านต่างแยกย้ายออกมาทอผ้าที่บ้านตนเอง หลังจากนั้นจึงเกิดการรวมกลุ่มแม่บ้านเพื่อทอผ้า ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้ โดยมีชื่อกลุ่มว่ากลุ่มสตรีผ้าทอ ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ในส่วนของการผลิตนั้น จะมีการกำหนดให้สมาชิกนำไปผลิตเองในแต่ละบ้าน ด้านการจำหน่าย มีการจำหน่ายโดยลูกค้ามาซื้อที่บ้านของประธานกลุ่ม และมีการออกร้านที่เมืองทองธานี และงานของดีบ้านหมี่ รายได้ประมาณเดือนละ 15,000 บาท (นุชจรา บุญถนอม และคณะ, 2565)

การศึกษาครั้งนี้ จะช่วยให้ทราบถึงองค์ประกอบความต้องการการพัฒนาผ้าทอของกลุ่มสตรีผ้าทอ ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบของความต้องการการพัฒนาผ้าทอและเพื่อศึกษาลำดับชั้นความมีอิทธิพลของความต้องการ ในการพัฒนาผ้าทอตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า ให้สามารถส่งเสริมการขาย มีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนต่อไปของกลุ่มสตรีผ้าทอ ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบของความต้องการการพัฒนาผ้าทอ ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาลำดับชั้นความมีอิทธิพลของความต้องการการพัฒนาผ้าทอ ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์

1. **การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)** หมายถึง เทคนิคทางสถิติที่ใช้สำหรับลดจำนวนตัวแปรจำนวนมากให้เหลือองค์ประกอบที่สื่อความหมาย โดยการจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน (เพชรร้อย สิมขันธ์ชัย, 2549)

2. **การพัฒนาผ้าทอ** หมายถึง กระบวนการปรับปรุงและยกระดับคุณภาพของผ้าทอในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นวัสดุที่ใช้ เทคนิคการทอ รูปแบบการออกแบบ รวมถึงการจัดจำหน่ายและการตลาด โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ขยายโอกาสทางการค้า และสร้างความยั่งยืนให้กับอุตสาหกรรมสิ่งทอ ทั้งนี้การพัฒนาอาจเกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ การพัฒนาทักษะของช่างทอ การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ และการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Smith, 2020)

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เป็นเทคนิคทางสถิติที่มีบทบาทสำคัญในงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์และการจัดการ เทคนิคนี้ถูกออกแบบมาเพื่อช่วยนักวิจัยในการค้นหาและทำความเข้าใจโครงสร้างของตัวแปรจำนวนมากที่มีความสัมพันธ์กัน เพชรร้อย สิมขันธ์ชัย (2549) อธิบายว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบคือการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว (Multivariate Analysis Techniques) เพื่อช่วยให้นักวิจัยแสวงหาความรู้และความจริงจากข้อมูล โดยสามารถใช้เพื่อพัฒนาทฤษฎีผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) หรือเพื่อทดสอบและยืนยันโครงสร้างทฤษฎีที่กำหนดไว้ล่วงหน้าผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

การวิเคราะห์องค์ประกอบไม่ได้มีความสำคัญเพียงแค่การวิเคราะห์ข้อมูล แต่ยังช่วยลดความซับซ้อนของข้อมูลโดยการจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในองค์ประกอบเดียวกัน กัลยา วานิชย์บัญชา (2551) ได้ระบุว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเทคนิคที่ช่วยสรุปรายละเอียดของตัวแปรจำนวนมาก โดยจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงให้รวมอยู่ในองค์ประกอบเดียว และลดจำนวนตัวแปรลงเหลือเฉพาะตัวแปรที่มีความสำคัญ ทั้งนี้ ตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกันจะมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ในขณะที่ตัวแปรในองค์ประกอบที่แตกต่างกันมักไม่มีความสัมพันธ์หรือมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ Coughlin & Knight (1997) สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว โดยเน้นว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักวิจัยสามารถทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรหลายตัว เพื่อค้นหาว่าตัวแปรเหล่านี้สามารถจัดกลุ่มเข้าด้วยกันได้หรือไม่ ซึ่งการจัดกลุ่มนี้จะสะท้อนถึงโครงสร้างที่ซับซ้อนของข้อมูลในลักษณะขององค์ประกอบที่มีความหมาย

โดยสรุป การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการข้อมูลที่ซับซ้อนและการทำความเข้าใจโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เทคนิคนี้สามารถใช้เพื่อพัฒนาทฤษฎีใหม่หรือยืนยันทฤษฎีที่มีอยู่เดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกันมักมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือเชิงลบในระดับสูง ขณะที่ตัวแปรในองค์ประกอบต่างกันจะมีความสัมพันธ์ต่ำหรือไม่มีเลย

การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบในงานวิจัยการพัฒนาผ้าทอ

การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเทคนิคที่ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยหลากหลายสาขาหนึ่งในนั้นคือองค์ประกอบของการพัฒนาผ้าทอ ซึ่งเป็นงานที่เชื่อมโยงกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น ศุภฤกษ์ กุลสุ (2550) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงลวดลายของผ้าทอไทแดง โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงลวดลายผ้าทอ เช่น ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับลวดลายในอดีตและปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อรูปแบบและเป้าหมายการผลิตผ้าทอในปัจจุบัน

นอกจากนี้ ทิพย์วิมล อุ่นป้อม (2550) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพของกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทอภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยวิเคราะห์ปัจจัยด้านการจัดองค์กร การผลิต การตลาด และการเงิน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีการบริหารจัดการที่ดีและได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านเงินทุนและการพัฒนาความรู้ มีความสามารถในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และสามารถยืนหยัดในเชิงเศรษฐกิจได้อย่างมั่นคง

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผ้าทอ

การพัฒนาผ้าทอเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มศักยภาพของอุตสาหกรรมสิ่งทอให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล โดยการพัฒนาในด้านนี้ไม่ได้จำกัดเพียงแค่กระบวนการผลิต แต่ยังครอบคลุมถึงการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี การพัฒนานวัตกรรม การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ และการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งทั้งหมดล้วนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความแข็งแกร่งให้กับผู้ผลิตและส่งเสริมความยั่งยืนของอุตสาหกรรม และยังรวมถึงการปรับปรุงและยกระดับการผลิตผ้าทอในด้านคุณภาพ วัสดุ เทคนิคการทอ การออกแบบ และการตลาด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนของอุตสาหกรรม (Smith, 2020)

องค์ประกอบแรกของการพัฒนาผ้าทอคือ การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ Johnson (2021) ระบุว่าการพัฒนาคุณภาพของผ้าทอจำเป็นต้องอาศัยการฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มผู้ผลิต โดยเฉพาะการใช้เทคนิคการทอที่มีประสิทธิภาพ วัสดุที่มีคุณภาพ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ระบบทอผ้าอัตโนมัติหรือการนำปัญญาประดิษฐ์มาช่วยปรับปรุงกระบวนการผลิต การพัฒนาในด้านนี้ไม่เพียงช่วยให้ผู้ผลิตสามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีขึ้น แต่ยังช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากการพัฒนาด้านองค์ความรู้แล้ว การปรับปรุงเครื่องมือและอุปกรณ์การทอก็มีความสำคัญในการเพิ่มคุณภาพของผลิตภัณฑ์ Brown (2022) ชี้ให้เห็นว่าการใช้เครื่องมือที่ทันสมัย เช่น เครื่องทอแบบอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับออกแบบลวดลาย สามารถช่วยลดข้อผิดพลาดในการผลิต เพิ่มความแม่นยำ และทำให้กระบวนการผลิตรวดเร็วยิ่งขึ้น การพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์เหล่านี้ยังช่วยให้ผู้ผลิตสามารถสร้างมาตรฐานที่สูงขึ้นในระดับสากลและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาด

องค์ประกอบเรื่องการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการและการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ Taylor (2023) อธิบายว่าการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมผ้าทอมีส่วนช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และกลยุทธ์ทางการตลาด การรวมกลุ่มยังช่วยให้ผู้ผลิตสามารถเข้าถึงตลาดใหม่ ๆ ได้ง่ายขึ้นผ่านเครือข่ายทางธุรกิจและสามารถสร้างอำนาจต่อรองที่แข็งแกร่งขึ้นกับคู่ค้า

นอกจากนี้ ความร่วมมือในระดับชุมชนหรือระดับอุตสาหกรรมสามารถช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการแข่งขันที่รุนแรงในตลาด การพัฒนาผ้าทอไม่สามารถมองข้าม แนวคิดด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และความยั่งยืน Williams (2023) ระบุว่า การออกแบบผ้าทอให้สอดคล้องกับแนวโน้มของตลาดและความต้องการของผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญ การพัฒนาในด้านนี้ รวมถึงการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การนำเทคนิคการย้อมสีจากพืชธรรมชาติมาใช้ และการพัฒนารูปแบบของผ้าให้สอดคล้องกับกระแสนิยมของตลาดโลก การนำแนวคิดความยั่งยืนมาประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมผ้าทอไม่เพียงช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

และองค์ประกอบสุดท้ายคือการสนับสนุนนโยบายและงบประมาณจากภาครัฐ เป็นอีกหนึ่ง ปัจจัยที่ช่วยให้การพัฒนาผ้าทอเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ Anderson (2024) อธิบายว่าการ สนับสนุนจากภาครัฐ เช่น การจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการฝึกอบรม การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน การให้เงินทุนสนับสนุนสำหรับผู้ผลิตรายย่อย และการกำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการพัฒนา อุตสาหกรรม สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวให้เข้ากับการแข่งขันในระดับสากลได้ นอกจากนี้ รัฐบาลยังสามารถช่วยสร้างมาตรฐานอุตสาหกรรมที่ชัดเจนและให้การสนับสนุนในด้าน การส่งออกสินค้าไปยังตลาดต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับมิติการเชื่อมโยงการพัฒนาผ้าทอ

องค์ประกอบเชื่อมโยงการพัฒนาผ้าทอเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับหลายองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีบทบาทในการสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการตอบสนองต่อ ความต้องการของตลาดสมัยใหม่ องค์ประกอบเหล่านี้มีความเชื่อมโยงและส่งผลต่อกัน โดยสามารถแยกเป็น สามมิติหลัก ได้แก่ มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางวัฒนธรรม และมิติของนวัตกรรม

1. มิติทางเศรษฐกิจ รากฐานความมั่นคง เศรษฐกิจเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อ ความสำเร็จและความยั่งยืนของการพัฒนาผ้าทอ การศึกษาของ ศุภฤกษ์ กุลสุ (2550) พบว่า การพัฒนาผ้า ทอไทแดงในหมู่บ้านหนองบัวทอง แขวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ได้รับผลกระทบจากแรงผลักดันทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลให้เกิดการแบ่งกลุ่มผู้ผลิตออกเป็นสองกลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มที่เน้นผลิตเพื่อรองรับตลาดเชิงพาณิชย์ และกลุ่มที่ผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการในท้องถิ่น ปัจจัยเหล่านี้สะท้อนถึงบทบาทของเศรษฐกิจในการ กำหนดรูปแบบและเป้าหมายของการผลิต ในขณะเดียวกัน ทิพย์วิมล อุ่นป้อม (2550) ชี้ให้เห็นถึง ความสำคัญของการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยกลุ่มที่มีการบริหารจัดการที่ดี เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านสันกำแพง สามารถสร้างฐานการตลาดที่มั่นคงและยั่งยืน ในทางกลับกัน กลุ่มที่ขาดการจัดการที่มี ประสิทธิภาพต้องเผชิญกับข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ เช่น การพึ่งพาการรับจ้างผลิต ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการ เติบโตในระยะยาว

2. มิติทางวัฒนธรรม การรักษาอัตลักษณ์และการสืบทอด วัฒนธรรมเป็นอีกองค์ประกอบสำคัญที่ ส่งเสริมให้ผ้าทอมีคุณค่าและเอกลักษณ์เฉพาะตัว การศึกษาของ ภาณุพงศ์ ข้างจะงาม (2552) เกี่ยวกับ ผ้าทอตีนจกในจังหวัดสุโขทัย เน้นถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาดั้งเดิม เช่น การเตรียมวัตถุดิบและการทอ ด้วยมือ นอกจากนี้ การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เยาวชนในชุมชนช่วยให้วัฒนธรรมการทอยังคงมีบทบาทสำคัญ ในชีวิตของคนรุ่นใหม่ บัญชา อุดโพธิ์ (2551) ได้เน้นย้ำถึงการพัฒนาและอนุรักษ์ลวดลายผ้าทอที่สะท้อนถึง

คุณค่าทางประวัติศาสตร์ เช่น ผ้าทอตีนจกลายน้ำถั่วในเชียงใหม่ การพัฒนาตลาดและการปรับตัวให้สอดคล้องกับตลาดในปัจจุบันช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายและยังรักษาเอกลักษณ์เดิมไว้

3. มิติของนวัตกรรม การเพิ่มมูลค่าและการตอบสนองต่อความต้องการ นวัตกรรมเป็นองค์ประกอบที่ช่วยเพิ่มมูลค่าและตอบสนองต่อความต้องการในยุคปัจจุบัน การศึกษาของสุริยา สุติยะ และคณะ (2566) พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไหมในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น การแปรรูปเป็นกระเป๋าหมวก และถุงย่าม ช่วยสร้างความหลากหลายและเพิ่มความดึงดูดใจให้กับตลาด ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ยังการรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิม เช่น "ลายตาหมาควายหลวง" ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน การผสมผสานระหว่างนวัตกรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิมช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่นและตอบสนองต่อความต้องการในตลาดสมัยใหม่

การพัฒนาผ้าทอที่ยั่งยืนต้องอาศัยการเชื่อมโยงและสร้างสมดุลระหว่างองค์ประกอบทั้งสาม ได้แก่ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และนวัตกรรม การจัดการที่มีประสิทธิภาพในด้านเศรษฐกิจช่วยให้ชุมชนสามารถสร้างฐานรายได้ที่มั่นคง การอนุรักษ์วัฒนธรรมช่วยรักษาคุณค่าดั้งเดิม ในขณะที่นวัตกรรมช่วยตอบสนองต่อความต้องการของตลาดและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์

องค์ประกอบการพัฒนาผ้าทอที่เชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความสมดุลและความยั่งยืนให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอ กระบวนการพัฒนาเช่นนี้ไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน แต่ยังช่วยรักษาและสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งตอบสนองต่อความต้องการของตลาดในยุคปัจจุบัน ด้วยแนวทางการพัฒนานี้ ผ้าทอจะยังคงมีบทบาทสำคัญในฐานะตัวแทนของมรดกทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต และจากแนวคิดจากนักวิชาการข้างต้นผู้วิจัยนำเสนอประยุกต์สร้างเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษากลุ่มอาชีพทอผ้า ผู้ผลิตผ้าทอ ผู้ประกอบการ ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำนวนทั้งสิ้น 230 คน ในการศึกษาวิจัยนี้ ใช้วิธีการสุ่มโดยอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการคำนวณจากสถิติที่ใช้วิเคราะห์โดยใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 10-20 เท่าของตัวแปรที่ศึกษาโดยครั้งนี้ทำการใช้ตัวแปรทั้งหมด 23 ตัวเมื่อทำการเก็บข้อมูลจะได้จาก $10 \times 23 = 230$ ชุดแบบสอบถามซึ่งการเก็บครั้งนี้ ได้กลุ่มตัวอย่าง 230 ชุด อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ได้ (Hair et al., 2010)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการศึกษาในหัวข้อนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน 6 ข้อ และส่วนที่ 2 ปัจจัยองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการพัฒนาผ้าทอของกลุ่มสตรี จำนวน 23 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

โดยการกำหนดหัวข้อและคำถามในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย และการตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาผ้าทอหรือ การพัฒนาชุมชน จากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้วิธีให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของคำถามโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้คะแนน 0.86 และการ ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ทดสอบแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กและคำนวณค่า Cronbach's Alpha เพื่อประเมินความเสถียรของเครื่องมือได้ค่าเท่ากับ 0.90 และการวิจัยมีดำเนินการตาม หลักจริยธรรมเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เข้าร่วม โดยผู้ตอบแบบสอบถามต้องให้ความยินยอมอย่างสมัครใจ ข้อมูลที่ได้รับจะถูกเก็บเป็นความลับและไม่นำไปเปิดเผยในลักษณะที่ระบุตัวตนได้ นอกจากนี้ คำถามใน แบบสอบถามต้องเป็นกลาง ปราศจากอคติ และไม่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ตอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บข้อมูลเป็นการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มสตรีผ้าทอในพื้นที่ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยลงพื้นที่การทำงานจริงในพื้นที่ ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2566 – มิถุนายน พ.ศ. 2567)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพื้นฐาน

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบความสัมพันธ์ เช่น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยต่าง ๆ และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อระบุปัจจัยหรือองค์ประกอบความต้องการที่สำคัญ ด้วยการสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) โดยการหมุนแกนองค์ประกอบ โดยวิธีการหมุนแกนแบบออร์ทोगอนอล (Orthogonal) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax) ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาองค์ประกอบ ต้องมีค่าความผันแปรของตัวแปรทั้งหมดหรือค่าไอแกน (Eigen Vale) มากกว่า 1.0 ขึ้นไป ตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัว ในแต่ละองค์ประกอบต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) มากกว่า 0.3 แล้วกำหนดชื่อ องค์ประกอบรวมจากตัวแปรสังเกตได้หลาย ๆ ตัวแปรที่ร่วมกันชี้วัด (Hair et al., 2010)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้พัฒนาผ้าทอ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยจำแนกเป็น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างผู้พัฒนาผ้าทอ โดยผลการ วิเคราะห์ พบว่า ผู้พัฒนาผ้าทอที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 213 คน คิดเป็น ร้อยละ 92.60 และเพศชายจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.40 อยู่ช่วงอายุ มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 41.30 รองลงมา คือช่วง 46 – 50 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็น

ร้อยละ 30.40 และน้อยที่สุดช่วงอายุ 20 - 25 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 มีระดับประถมศึกษา จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 56.50 รองลงมาคือระดับการศึกษาอนุปริญญา / ปวส. จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 และน้อยที่สุดระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70 มีรายได้อยู่ในช่วง 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 73.00 รายได้ 20,001 – 25,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.10 และน้อยที่สุด มากกว่า 25,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.90 และมีประสบการณ์ในการทำผ้าทอ 5-10 ปีจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 41.30 รองลงมา คือ ประสบการณ์เกี่ยวกับผ้าทอต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 34.80 ประสบการณ์เกี่ยวกับผ้าทอ 11-15 ปี จำนวน 45 คนคิดเป็นร้อยละ 19.60 และน้อยที่สุดมีประสบการณ์เกี่ยวกับผ้าทอ 16 ปี ขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30

การวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบ (Component Analysis)

องค์ประกอบความต้องการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อได้แก่ 1) เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบของความต้องการการพัฒนาผ้าทอ ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี และ 2) เพื่อศึกษาลำดับชั้นความมีอิทธิพลของความต้องการการพัฒนาผ้าทอตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบของความต้องการการพัฒนาผ้าทอ ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

องค์ประกอบความต้องการการพัฒนาผ้าทอ

จากการศึกษาองค์ประกอบความต้องการการพัฒนาผ้าทอ นั้นปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พัฒนาผ้าทอได้แสดงความคิดเห็นต่อรูปแบบต่าง ๆ แต่ละองค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบเรื่อง องค์ประกอบความต้องการการพัฒนาผ้าทอ และได้ทำการสรุปวิเคราะห์ผลข้อมูลเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นรูปของวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้สถิติ Factor Analysis เพื่อกำหนดปัจจัย และส่วนที่ 2 การจัดลำดับของแต่ละองค์ประกอบและหาความสำคัญเชิงยืนยันแต่ละองค์ประกอบ ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้พัฒนาผ้าทอแต่ละกลุ่มตัวอย่างผู้พัฒนาผ้าทอ ได้แก่ กลุ่มสตรีผ้าทอ ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ โดยใช้ จำนวน 230 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบความต้องการการพัฒนาผ้าทอ พบว่า มีองค์ประกอบความต้องการการพัฒนา จำนวน 5 องค์ประกอบ โดยค่าไอเคน (Initial Eigenvalues) มีค่ามากกว่า 1.00 ประกอบด้วยการพัฒนาผ้าทอขององค์ประกอบตัวแปรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 0.663-0.864 โดยตั้งชื่อองค์ประกอบที่มีความสำคัญ 5 องค์ประกอบคือ 1) ด้านการพัฒนาทักษะ และความชำนาญการผลิตให้ผ้าทอมีคุณภาพ 2) ด้านการพัฒนาการรวมกลุ่ม เพื่อการถ่ายทอดความรู้ และการจัดจำหน่าย 3) ด้านการพัฒนาด้านอุปกรณ์ผ้าทอ และการกำหนดราคา 4) ด้านการพัฒนาการสนับสนุนงบประมาณ และการพัฒนาด้านการเงิน 5) ด้านการพัฒนาตลาดและพัฒนาศักยภาพด้านแรงงาน

องค์ประกอบนี้เป็นแหล่งความแปรปรวนร่วม 15.558 หรือคิดเป็นร้อยละ 67.65 ของความแปรปรวนทั้งหมด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาลำดับชั้นความมีอิทธิพลของความต้องการการพัฒนาผ้าทอตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

การศึกษาอิทธิพลของความต้องการในแต่ละองค์ประกอบผู้วิจัยทำการศึกษาระดับอิทธิพลจากค่าองค์ประกอบ (Component Value) เรียงลำดับอิทธิพลมากไปหาน้อยโดยมีองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบดังตารางที่ 1-5

ตารางที่ 1 องค์ประกอบที่ 1 ความต้องการการพัฒนาผ้าทอ ด้านการพัฒนาทักษะ และความชำนาญการผลิตให้ผ้าทอมีคุณภาพ

ตัวแปร	องค์ประกอบ	Component	Extraction
ITEM4	มีอัตลักษณ์โดดเด่นผ้าทอ	0.866	0.749
ITEM1	การออกแบบลวดลายของเส้นด้ายของผ้าทอ	0.853	0.727
ITEM7	การบำรุงรักษาเนื้อผ้าของผ้าไหมเพื่อให้ได้คุณภาพ	0.848	0.720
ITEM10	เนื้อผ้าคุณภาพดีและลวดลายสวยงามและมี ความปราณีต	0.847	0.718
ITEM9	กระบวนการและทักษะความชำนาญ	0.837	0.701
ITEM13	ความสวยงามงานฝีมือในการทอผ้า	0.703	0.495

ตารางที่ 1 องค์ประกอบที่ 1 เป็นองค์ประกอบด้านการพัฒนาทักษะ และความชำนาญการผลิตให้ผ้าทอมีคุณภาพ ได้ตัวแปร 6 ตัว ตัวแปรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 0.703-0.866 ตัวแปรที่มีความสำคัญ เรียงตามลำดับคือ 1) มีอัตลักษณ์โดดเด่นผ้าทอ 2) การออกแบบลวดลายของเส้นด้ายของผ้าทอ 3) การบำรุงรักษาเนื้อผ้าของผ้าไหมเพื่อให้ได้คุณภาพ 4) เนื้อผ้าคุณภาพดีและลวดลายสวยงามและมีความปราณีต 5) กระบวนการและทักษะความชำนาญ และ 6) ความสวยงามงานฝีมือในการทอผ้า องค์ประกอบนี้เป็นแหล่งความแปรปรวนร่วม 4.109 หรือคิดเป็นร้อยละ 68.49 ของความแปรปรวนทั้งหมด

ตารางที่ 2 องค์ประกอบที่ 2 ความต้องการการพัฒนาผ้าทอ ด้านการพัฒนาการรวมกลุ่ม เพื่อการถ่ายทอดความรู้

ตัวแปร	องค์ประกอบ	Component	Extraction
ITEM11	การส่งเสริมและพัฒนาศิลปะการทอผ้าไทยปัจจุบันโดยการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชน	0.931	0.866
ITEM17	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ขั้นตอนในการทอผ้า	0.927	0.860
ITEM6	การส่งเสริมการสืบทอดด้านเนื้อหาภูมิปัญญาด้วยการบรรจุเนื้อหาภูมิปัญญา อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร	0.898	0.806
ITEM23	ช่องทางการจัดจำหน่ายผ้าทอแบบมีหน้าร้านขาย	0.508	0.258

ตารางที่ 2 องค์ประกอบที่ 2 เป็นองค์ประกอบด้านการพัฒนาการรวมกลุ่มเพื่อการถ่ายทอดความรู้ ได้ตัวแปร 4 ตัว ตัวแปรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 0.508-0.931 ตัวแปรที่มีความสำคัญเรียงตามลำดับคือ 1) การส่งเสริมและพัฒนาศิลปะการทอผ้าไทยปัจจุบันโดยการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชน 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ขั้นตอนในการทอผ้า 3) การส่งเสริมการสืบทอดด้านเนื้อหาภูมิปัญญา ด้วยการบรรจุเนื้อหาภูมิปัญญา อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร และ 4) ช่องทางการจัดจำหน่ายผ้าทอแบบมีหน้าร้านขาย องค์ประกอบนี้เป็นแหล่งความแปรปรวนร่วม 2.789 หรือคิดเป็นร้อยละ 69.73 ของความแปรปรวนทั้งหมด

ตารางที่ 3 องค์ประกอบที่ 3 ความต้องการการพัฒนาผ้าทอ ด้านการพัฒนาด้านอุปกรณ์ผ้าทอ และ การกำหนดราคา

ตัวแปร	องค์ประกอบ	Component	Extraction
ITEM5	การสืบทอดการใช้อุปกรณ์การทำผ้าทอผ่านหน่วยงานภาครัฐ และชุมชน	0.917	0.841
ITEM21	การกำหนดราคาของผ้าทอแต่ละชนิดและอุปกรณ์ที่ใช้กำหนด	0.895	0.800
ITEM2	อุปกรณ์ เครื่องมือสำคัญสำหรับการทอผ้า	0.882	0.778
ITEM12	สร้างรายได้จากการทอผ้าไปเลี้ยงปากท้องของคนในครอบครัว	0.872	0.760
ITEM20	ช่องทางการขายและกลุ่มลูกค้าเป้าหมายแต่ละช่องทาง	0.822	0.675

ตารางที่ 3 องค์ประกอบที่ 3 เป็นองค์ประกอบด้านการพัฒนาด้านอุปกรณ์ผ้าทอ และการกำหนดราคา ได้ตัวแปร 5 ตัว ตัวแปรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 0.822-0.917 ตัวแปรที่มีความสำคัญเรียงตามลำดับคือ 1) การสืบทอดการใช้อุปกรณ์การทำผ้าทอผ่านหน่วยงานภาครัฐ และชุมชน

2) การกำหนดราคาของผ้าทอแต่ละชนิดและอุปกรณ์ที่ใช้กำหนด 3) อุปกรณ์ เครื่องมือสำคัญสำหรับการทอผ้า 4) สร้างรายได้จากการทอผ้าไปเลี้ยงปากท้องของคนในครอบครัว และ (5) ช่องทางการขายและกลุ่มลูกค้าเป้าหมายแต่ละช่องทาง องค์ประกอบนี้เป็นแหล่งความแปรปรวนร่วม 3.854 หรือคิดเป็นร้อยละ 77.09 ของความแปรปรวนทั้งหมด

ตารางที่ 4 องค์ประกอบที่ 4 ความต้องการการพัฒนาผ้าทอ ด้านการพัฒนาการสนับสนุนงบประมาณและการพัฒนาด้านการเงิน

ตัวแปร	องค์ประกอบ	Component	Extraction
ITEM8	สีสวยงามโดยการสกัดจากสีธรรมชาติ	0.912	0.832
ITEM3	อุปกรณ์สำหรับบรรจุหลอดไหม	0.899	0.809
ITEM14	ความทันสมัยของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า	0.883	0.780
ITEM15	การเงินและการลงทุนการทอผ้า	0.836	0.699
ITEM18	การจัดงบประมาณสนับสนุนการทำการทอผ้าจากรัฐบาล	0.818	0.668

ตารางที่ 4 องค์ประกอบที่ 4 เป็นองค์ประกอบด้านการพัฒนาการสนับสนุนงบประมาณและการพัฒนาด้านการเงิน ได้ตัวแปร 5 ตัว ตัวแปรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 0.818-0.912 ตัวแปรที่มีความสำคัญ เรียงตามลำดับคือ 1) สีสวยงามโดยการสกัดจากสีธรรมชาติ 2) อุปกรณ์สำหรับบรรจุหลอดไหม 3) ความทันสมัยของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า 4) การเงินและการลงทุนการทอผ้า และ 5) การจัดงบประมาณสนับสนุนการทำการทอผ้าจากรัฐบาล องค์ประกอบนี้เป็นแหล่งความแปรปรวนร่วม 3.788 หรือคิดเป็นร้อยละ 75.76 ของความแปรปรวนทั้งหมด

ตารางที่ 5 องค์ประกอบที่ 5 ความต้องการการพัฒนาผ้าทอ ด้านการพัฒนาตลาดและพัฒนาบุคลากรด้านแรงงาน

ตัวแปร	องค์ประกอบ	Component	Extraction
ITEM16	การจ้างแรงงานการทอผ้า และตลาดแรงงานที่ต้องการ	0.954	0.909
ITEM22	บุคคลกรเพื่อจำหน่ายผ้าทอผ่านรูปแบบออนไลน์	0.944	0.891
ITEM19	บุคลากรสำหรับทำตลาดการค้าของผ้าทอทั้งในและต่างประเทศ	0.925	0.856

ตารางที่ 5 องค์ประกอบที่ 5 เป็นองค์ประกอบด้านการพัฒนาตลาดและพัฒนาบุคลากรด้านแรงงาน ได้ตัวแปร 5 ตัว ตัวแปรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 0.925-0.954 ตัวแปรที่มีความสำคัญ เรียงตามลำดับคือ 1) การจ้างแรงงานการทอผ้า และตลาดแรงงานที่ต้องการ 2) บุคคลกรเพื่อ

จำหน่ายผ้าทอผ่านรูปแบบออนไลน์ และ 3) บุคลากรสำหรับทำตลาดการค้าของผ้าทอ ทั้งในและต่างประเทศองค์ประกอบนี้เป็นแหล่งความแปรปรวนร่วม 2.657 หรือคิดเป็นร้อยละ 88.56 ของความแปรปรวนทั้งหมด

อภิปรายผล

องค์ประกอบความต้องการการพัฒนาที่ค้นพบนั้นมีจำนวน 5 องค์ประกอบ และจัดลำดับองค์ประกอบตามความสำคัญ 5 ลำดับคือ 1) องค์ประกอบด้านการพัฒนาทักษะ และองค์ประกอบความชำนาญการผลิตให้ผ้าทอมีคุณภาพ 2) องค์ประกอบการพัฒนาการรวมกลุ่ม เพื่อการถ่ายทอดความรู้ และการจัดจำหน่าย 3) องค์ประกอบการพัฒนาด้านอุปกรณ์ผ้าทอ และการกำหนดราคา 4) องค์ประกอบด้านการพัฒนาการสนับสนุนงบประมาณ และการพัฒนาด้านการเงิน และ 5) องค์ประกอบการพัฒนาตลาดและพัฒนาบุคลากรด้านแรงงาน ซึ่งทั้ง 5 องค์ประกอบมีอิทธิพลตามความต้องการของกลุ่มโดยพบว่า

องค์ประกอบที่ 1 เป็นองค์ประกอบด้านการพัฒนาทักษะ และความชำนาญการผลิตให้ผ้าทอมีคุณภาพ ได้ตัวแปร 6 ตัว ตัวแปรที่มีความสำคัญ 1) มีความต้องการพัฒนาให้มีอัตลักษณ์โดดเด่นผ้าทอ 2) การออกแบบลวดลายของเส้นด้ายของผ้าทอ 3) การบำรุงรักษาเนื้อผ้าของผ้าไหมเพื่อให้ได้คุณภาพ 4) เนื้อผ้าคุณภาพดีและลวดลายสวยงามและมีความปราณีต 5) กระบวนการและทักษะความชำนาญ และ 6) ความสวยงามงานฝีมือในการทอผ้า ซึ่งองค์ประกอบด้านการพัฒนาทักษะและความชำนาญการผลิตให้ผ้าทอเป็นปัจจัยที่กลุ่มผู้พัฒนานั้นมีความต้องการมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภฤกษ์ กุลสุ (2550) ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงของลวดลายผ้าทอไทแดง บ้านหนองบัวทอง แขวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงของลวดลายผ้าทอที่มีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเรื่องของลวดลายผ้าทอ และการพัฒนาลวดลายจะเป็นองค์ประกอบที่นำมาซึ่งการใช้จุดมุ่งหมายเรื่องช่องทางการจัดจำหน่ายหรือเป็นเครื่องมือกำหนดการขายให้กับกลุ่มตลาดเป้าหมายที่แตกต่างกัน และปัจจัยด้านเศรษฐกิจยังมีอิทธิพลในการกำหนดรูปแบบและลวดลายของผ้ามากที่สุด เมื่อเทียบกับปัจจัยต่าง ๆ และยังคงเป็นตัวกำหนดทิศทางการผลิตสินค้าผ้าทอในอนาคตเช่นกัน และสอดคล้องกับสุนิตา สุตริยะ และคณะ (2566) ที่ศึกษาการยกระดับภูมิปัญญาผ้าทอชุมชนสู่การค้าเชิงพาณิชย์ กรณีศึกษา ผ้าทอไทลื้อ บ้านหลวงเหนือ ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการจะเรียนรู้การทอผ้าหรือการพัฒนาผ้าทอต้องถ่ายทอดจากมารดาโดยใช้ฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ปัจจุบันคนในชุมชนมีต้องการต่อยอดผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัย สร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคด้วยการต่อยอดทำเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น ถุงย่าม หมวก มาสก์ และกระเป๋า โดยมีแนวทางในการยกระดับผ้าทอที่มีลวดลายคงความเป็นเอกลักษณ์โดยเน้นคุณภาพ และสมโชค เจริญการ (2552) ศึกษาวิจัยเรื่องการถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านในการทอผ้าไหม บ้านหลุ่งประดู่ ตำบลหลุ่งประดู่ อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา พบว่ากลุ่มการทอผ้าไหมมีประวัติความเป็นมา และมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทอผ้าหรือการพัฒนาผ้าทอใหม่สู่รุ่นลูกหลานทั้งสิ้น และมีแนวทางการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของการพัฒนาอาชีพทอผ้าไหม โดยเริ่มต้นจากการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านการ

ทอผ้าหรือการพัฒนาผ้าทอใหม่สู่รุ่นลูกหลานในระดับครัวเรือนมีการรวมตัวเป็นกลุ่มอาชีพ โดยอาศัยแรงจูงใจโดยเฉพาะจากนโยบาย การจัดระบบและกลไกช่วยเหลือประชาชนของรัฐบาล ทำให้เกิดกระบวนการในการเรียนรู้และมีการพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งขึ้นเป็นลำดับ โดยการเรียนรู้นั้นมีรูปแบบดำเนินการในระดับครัวเรือน ระดับกลุ่มอาชีพ และระดับโรงเรียน มีภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการทอผ้าหรือการพัฒนาผ้าทอใหม่เป็นกำลังหลักในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ โดยใช้วิธีการสอนภาคทฤษฎีด้วยการบอก อธิบายให้ท่องจำ ให้ดูตัวอย่างของจริง และเรียนรู้ภาคปฏิบัติด้วยการปฏิบัติจริงที่กลุ่มอาชีพในชุมชน ในลักษณะของ On the Job Training และบัญชา อุดโพธิ์ (2551) ศึกษาเรื่องพัฒนาการผ้าทอตีนจกลายหินน้ำถั่วม กรณีสืบศึกษากลุ่มทอผ้าตีนจกวัดบ้านไร่ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผ้าทอได้ถูกใช้เป็นหลักฐานที่แสดงถึงมรดกทางหัตถกรรมของบรรพบุรุษ แนวทางการพัฒนาผ้าทอตีนจกลายหินน้ำถั่วม ควรพัฒนาผ้าด้านคุณภาพการทอ ลดลายการใช้สี ด้านการรักษาเอกลักษณ์ลวดลายผ้าทอโดยให้ใช้ทักษะด้านการสืบทอดการทอผ้าหรือการพัฒนาผ้าทอให้แก่เยาวชนรุ่นต่อไป

องค์ประกอบที่ 2 เป็นองค์ประกอบด้านการพัฒนาการรวมกลุ่ม เพื่อการถ่ายทอดความรู้ได้ตัวแปร 4 ตัว ตัวแปรที่มีความสำคัญคือ 1) มีความต้องการการส่งเสริมและพัฒนาศิลปะการทอผ้าไทยปัจจุบันโดยการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชน 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ขั้นตอนในการทอผ้า 3) การส่งเสริมการสืบทอดด้านเนื้อหาภูมิปัญญา ด้วยการบรรจุเนื้อหาภูมิปัญญา อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร และ 4) ช่องทางการจัดจำหน่ายผ้าทอแบบมีหน้าร้านขาย ซึ่งองค์ประกอบเรื่องการถ่ายทอดความรู้ถือเป็นปัจจัยที่มีความต้องการรองลงมาจากการพัฒนาทักษะความชำนาญการผลิตให้มีคุณภาพ แต่มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กันเพราะมีเรื่องของถ่ายทอดองค์ความรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Nonaka & Takeuchi (1995) ที่กล่าวว่าการถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชนหรือองค์กรถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะเฉพาะ เช่น งานหัตถกรรม หรือศิลปะการทอผ้า ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความรู้เชิงประสบการณ์ที่ไม่สามารถถ่ายทอดได้เพียงด้วยตัวหนังสือหรือคำพูด

องค์ประกอบที่ 3 เป็นองค์ประกอบด้านการพัฒนาด้านอุปกรณ์ผ้าทอ และการกำหนดราคาได้ตัวแปร 5 ตัว ที่มีความสำคัญ คือ 1) มีความต้องการการสืบทอดการใช้อุปกรณ์การทำผ้าทอผ่านหน่วยงานภาครัฐ และชุมชน 2) การกำหนดราคาของผ้าทอแต่ละชนิดและอุปกรณ์ที่ใช้กำหนด 3) อุปกรณ์ เครื่องมือสำคัญสำหรับการทอผ้า 4) สร้างรายได้จากการทอผ้าไปเลี้ยงปากท้องของคนในครอบครัว และ 5) ช่องทางการขายและกลุ่มลูกค้าเป้าหมายแต่ละช่องทาง องค์ประกอบความต้องการพื้นฐานการพัฒนาเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่กลุ่มพัฒนาต้องการครั้งนี้สอดคล้องกับ ภาณุพงศ์ ช้างจะงาม (2552) ที่พบแนวทางการอนุรักษ์ผ้าทอคือ มี 3 ขั้นตอน คือ ต้องมีการเตรียมฝ้าย การเตรียมทูก และกระบวนการทอเป็นผืนผ้า แต่สำหรับในส่วนของการอนุรักษ์และการเก็บรักษาเครื่องมือจะมี 4 แนวทาง ได้แก่ แนวทางการป้องกันดูแลรักษาผ้าทอเช่น การทำความสะอาดก่อนเก็บรักษาอย่างดีในตู้เสื้อผ้า การปฏิบัติการณ์อนุรักษ์โดยการผลิตผ้าทอให้คงรูปแบบทั้งลวดลายและสีสันทน การสงวนรักษาโดยการเก็บผ้าทอให้กลับมาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมชุมชน ซึ่งต้องมุ่งการสร้างสรรค์อุปกรณ์เข้ามาช่วย และเน้นองค์ประกอบเรื่องการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ใน

กระบวนการทอผ้าหรือการพัฒนาผ้าให้เยาวชนและการรณรงค์ให้คนในชุมชนหันมาสนใจในเรื่องการทอผ้าหรือการพัฒนาผ้าทอมากขึ้น

องค์ประกอบที่ 4 เป็นองค์ประกอบด้านการพัฒนาการสนับสนุนงบประมาณ และการพัฒนาการเงิน ได้ตัวแปร 5 ตัว คือ 1) มีความต้องการงบประมาณผ้าให้สวยงามโดยการสกัดจากสีธรรมชาติ 2) งบประมาณสำหรับอุปกรณ์สำหรับบรรจุหลอดไหม 3) ความทันสมัยของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า 4) การเงินและการลงทุนการทอผ้าที่ทันสมัย และ 5) การจัดงบประมาณสนับสนุนการทำ การทอผ้าจากรัฐบาล องค์ประกอบนี้เกี่ยวกับการสนับสนุนงบประมาณซึ่งเป็นพื้นฐานต้องการของผู้พัฒนา สอดคล้องกับทฤษฎีวิลม อุ่นบ้อง (2550) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างการจัดองค์กร การผลิต การตลาด และการเงินของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอ พบว่า กลุ่มที่พัฒนาที่ดีจะต้องมีพื้นฐานปัจจัยทางด้านการจัดองค์กรการผลิต การตลาดและการเงินเข้มแข็ง กลุ่มที่มีศักยภาพในระดับต่ำจะมีปัจจัยทางด้านการจัดองค์กรการผลิต การตลาดและการเงินอ่อนแอในทุกด้าน กลุ่มที่มีศักยภาพในระดับดีจะมีการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบของตน พร้อมทั้งมีการประสานงานกันภายในกลุ่มเป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังมีผู้นำที่เข้มแข็ง มีความสามารถในการบริหารงาน สร้างฐานการตลาดที่แน่นอนให้กับกลุ่ม อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐในด้านเงินทุนและความรู้ จนกระทั่งกลุ่มสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง และพบว่ากลุ่มที่มีศักยภาพในระดับต่ำนั้น แม้จะมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจนแล้ว แต่ไม่ได้มีการปฏิบัติหน้าที่กันอย่างจริงจัง เนื่องจากกลุ่มได้เปลี่ยนบทบาทจากการผลิตเพื่อจำหน่าย เป็นการรับจ้างทอผ้าเพียงอย่างเดียว ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน แม้ว่ากลุ่มจะได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐทั้งในด้านเงินทุนและความรู้ก็ตาม ผู้นำกลุ่มไม่สามารถเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกลุ่มได้เท่าที่ควร ส่วนระเบียบข้อบังคับของทั้งสองกลุ่มนั้นเกิดจากข้อตกลงของสมาชิกเอง สำหรับปัจจัยด้านการตลาด

องค์ประกอบที่ 5 เป็นองค์ประกอบด้านการพัฒนาตลาดและพัฒนาบุคลากรด้านแรงงาน ได้ด้วยตัวแปร 5 ตัว เรียงตามลำดับความสำคัญคือ 1) มีความต้องการการจ้างแรงงานการทอผ้า และตลาดแรงงานที่ต้องการ 2) บุคลากรเพื่อจำหน่ายผ้าทอผ่านรูปแบบออนไลน์ และ 3) บุคลากรสำหรับทำตลาดการค้าของผ้าทอทั้งในและต่างประเทศ สอดคล้องกับณัฐธยาน์ ทองดี (2562) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรด้านการตลาดดิจิทัลสำหรับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการดำเนินธุรกิจผ้าทอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และเพื่อพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรให้สามารถใช้เครื่องมือการตลาดดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าแม้บุคลากรในภาคอุตสาหกรรมผ้าทอพื้นเมืองจะมีความเชี่ยวชาญด้านการผลิตและเข้าใจเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์เป็นอย่างดี แต่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจในการตลาดดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น โซเชียลมีเดีย การสร้างเนื้อหาสำหรับการขาย และการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคผ่านเครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้งาน

1.1 หน่วยงานด้านพัฒนาฝีมือแรงงาน และศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน

ข้อเสนอแนะที่ 1 พัฒนาทักษะการผลิตและความชำนาญของกลุ่มผู้ทอผ้า โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มทักษะและสนับสนุนการเรียนรู้เทคนิคใหม่

ข้อเสนอแนะที่ 2 ส่งเสริมการฝึกอบรมและการถ่ายทอดทักษะผ่านกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้มีประสบการณ์และคนรุ่นใหม่

1.2 หน่วยงานด้านพัฒนาผลิตภัณฑ์ สำนักงานพาณิชย์ และศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม

ข้อเสนอแนะที่ 3 ยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าทอให้ทันสมัย ตอบโจทย์ตลาด และศึกษาความต้องการของผู้บริโภคเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

1.3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาในพื้นที่

ข้อเสนอแนะที่ 4 นำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้เป็นพื้นฐานสำหรับจัดทำแผนพัฒนาทักษะของชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่

1.4 หน่วยงานสนับสนุนด้านเครื่องมือและราคาตลาด และสำนักงานพัฒนาชุมชน

ข้อเสนอแนะที่ 5 สนับสนุนการจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัย พร้อมพัฒนาระบบกำหนดราคาที่เหมาะสมและมูลค่าของผ้าทออย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กลุ่มอาชีพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาองค์ประกอบเพิ่มเติมในแต่ละลำดับ เช่น การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการพัฒนาทักษะ หรือผลกระทบของการสนับสนุนงบประมาณต่อการพัฒนาผ้าทอ การต่อยอดภูมิปัญญาด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ และพัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อรวบรวมความรู้และภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น การจัดทำแพลตฟอร์มออนไลน์ที่รวมข้อมูลภูมิปัญญา การออกแบบลวดลาย และช่องทางจำหน่าย รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนงบประมาณ การวิจัย และการพัฒนาผ้าทอ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เป็นส่วนหนึ่งของโครงการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โครงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ University as a Market place

เอกสารอ้างอิง

กรมศุลกากร และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2565). *ผ้าไหมไทย*. สืบค้น 10 มกราคม 2566, จาก <https://www.diw.go.th/>.

กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2551). *การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จรัสวรรณ จันทลา และคณะ, (2559). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 15(2), 50-65.
- ณัฐธยาน์ ทองดี. (2562). การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรด้านการตลาดดิจิทัลสำหรับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ).
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิพย์วิมล อุ่นป้อง. (2550). สถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นุชจรา บุญถนอม โสพิศ คำนวนชัย และเกตุวดี หิรัญพงษ์. (2565). การพัฒนาคุณภาพสีของลวดลาย “รวงข้าวสีทอง” และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอของกลุ่มสตรีผ้าทอ ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี (รายงานผลการวิจัย). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสตรี.
- บัญชา อุดโพธิ์. (2551). พัฒนาการผ้าทอตีนจกลายหนีน้าถั่ว: กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าตีนจกวัดบ้านไร่ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. (2549). หลักการและการใช้สถิติการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางการแพทย์. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- ภาณุพงศ์ ข้างจะงาม. (2552). การอนุรักษ์ผ้าทอตีนจกของชาวพวน ตำบลหาดเลี้ยว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุโขทัย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วันนะ จุฑะวิภาต. (2555). ผ้าทอกับชีวิตคนไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
<https://www.dpu.ac.th/dpurdi/upload/public/9n7nyamlppookgsg0.pdf>.
- ศุภฤกษ์ กุลสุ. (2550). การวิจัยเชิงทดลองทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมโชค เจริญการ. (2552). แนวทางการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของการพัฒนาอาชีพทอผ้าไหมตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุนิตา สุตริยะ ชนภา โพธิ์ศรี พชรพล หงษ์เหาะ และคณิศร ตระกูลพิทักษ์กิจ. (2566). การยกระดับภูมิปัญญาผ้าทอชุมชนสู่การค้าเชิงพาณิชย์: กรณีศึกษาผ้าทอไทลื้อ บ้านหลวงเหนือ ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารช่วงฝน*, 9(2), 112-130.
- Anderson, R. (2024). *Policy support for textile industry development*. Cambridge University Press.
- Brown, K. (2022). Innovative weaving techniques: Tools and advancements. *Journal of Textile Engineering*, 50(2), 112-130.
- Choudhury, A. K. R. (2021). Sustainable textile innovations and industry transformation post-pandemic. *Journal of Textile Science & Engineering*, 58(3), 78-95.
- Coughlin, M. A., and Knight, W. (1997). *Case study applications of statistics in institutional research*. Tallahassee, FL: Association for Institutional Research.

- European Textile Association. (2022). The future of textile industry: Post-pandemic strategies. **Textile Journal**, 45(2), 120-135.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., and Tatham, R. L. (2010). **Multivariate data analysis (7th ed.)**. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Johnson, L. (2021). Knowledge transfer in traditional textile production. **Textile Research Journal**, 47(4), 289-305.
- McKinsey & Company. (2020). **The state of fashion 2021: Navigating uncertainty in the textile industry**. McKinsey Global Institute. Retrieved 20 Dec 2023, from <https://www.mckinsey.com/industries/retail/our-insights/state-of-fashion>.
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). **The knowledge-creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation**. New York: Oxford University Press.
- Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). (2021). **The impact of COVID-19 on global supply chains: Challenges and solutions for textile and apparel industry**. (OECD Policy Papers). Retrieved 10 Jan 2023, from <https://www.oecd.org/industry/the-impact-of-covid-19-on-global-supply-chains.html>.
- Smith, J. (2020). **Textile development and innovation: Strategies for sustainable weaving**. New York: Oxford University Press.
- Taylor, M. (2023). Business networking and the growth of weaving industries. **Harvard Business Review**, 98(1), 76-90.
- Williams, P. (2023). Sustainable textile design and market adaptation. **Journal of Fashion and Textile Studies**, 55(3), 215-230.
- World Bank. (2021). **New Markets Diagnostic for Lesotho's Textile and Apparel Sector**. World Bank Publications. Retrieved 10 Jan 2023, from <https://www.worldbank.org/en/search?q=Post-COVID-19+recovery+strategies+for+global+textile+supply+chains>.

ประวัติแนบท้ายบทความ

	Name and Surname: Nuchjara Boonthanom Highest Education: Master of Business Administration University or Agency: Thepsatri Rajabhat University Field of Expertise: Management Address: Faculty of Management Science, Thepsatri Rajabhat University, 321 Naraimaharat Road, Muang District, Lopburi 15000 Thailand